

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 30ής Μαΐου 2013*

«Άσυλο — Κανονισμός (ΕΚ) 343/2003 — Προσδιορισμός του κράτους μέλους το οποίο είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήσεως ασύλου που υπέβαλε υπήκοος τρίτης χώρας σε ένα από τα κράτη μέλη — Άρθρο 3, παράγραφος 2 — Εξουσία εκτιμήσεως των κρατών μελών — Ρόλος της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες — Υποχρέωση των κρατών μελών να καλούν τον εν λόγω οργανισμό να παρουσιάσει την άποψή του — Δεν υφίσταται»

Στην υπόθεση C-528/11,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Administrativen sad Sofia-grad (Βουλγαρία) με απόφαση της 12ης Οκτωβρίου 2011, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 18 Οκτωβρίου 2011, στο πλαίσιο της δίκης

Zuheyr Frayeh Halaf

κατά

Darzhavna agentsia za bezhantsite pri Ministerskia savet,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους L. Bay Larsen (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, J. Malenovský, U. Lõhmus, M. Safjan και A. Prechal, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: N. Wahl

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους T. Henze και N. Graf Vitzthum,
- η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από τον F. Urbani Neri, avvocato dello Stato,
- η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον J. Langer και την C. Wissels,
- η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από την C. Murrell, επικουρούμενη από τον R. Palmer, barrister,

* Γλώσσα διαδικασίας: η βουλγαρική.

- η Ελβετική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον D. Klingele,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τη M. Κοντού-Durande και τον V. Savon,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΚ) 343/2003 του Συμβουλίου, της 18ης Φεβρουαρίου 2003, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας (ΕΕ L 50, σ. 1, στο εξής: κανονισμός), και των άρθρων 18, 41 και 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του Z. Halaf, ιρακινής ιθαγένειας, και της Darzhavna agentsia za bezhantsite pri Ministerskia savet (Εθνικής Υπηρεσίας για τους Πρόσφυγες στο πλαίσιο του Συμβουλίου των Υπουργών, στο εξής: DAB) όσον αφορά την απόφαση της τελευταίας να μην κινήσει διαδικασία χορηγήσεως του καθεστώτος πρόσφυγα στον πρώτο και να επιτρέψει τη μεταφορά του στην Ελλάδα.

Το νομικό πλαίσιο

Η Σύμβαση της Γενεύης

- 3 Η Σύμβαση περί του καθεστώτος των προσφύγων, η οποία υπογράφηκε στη Γενεύη στις 28 Ιουλίου 1951 [*Recueil des traités des Nations unies*, τόμος 189, σ. 150, αριθ. 2545 (1954) (στο εξής: Σύμβαση της Γενεύης)], τέθηκε σε ισχύ στις 22 Απριλίου 1954.
- 4 Όλα τα κράτη μέλη της Ένωσης είναι συμβαλλόμενα μέρη στη Σύμβαση της Γενεύης, όπως και η Ελβετική Συνομοσπονδία, η Δημοκρατία της Ισλανδίας, το Πριγκιπάτο του Λιχτενστάιν και το Βασίλειο της Νορβηγίας. Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν είναι συμβαλλόμενο μέρος στη Σύμβαση της Γενεύης, πλην όμως το άρθρο 78, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ και το άρθρο 18 του Χάρτη παραπέμπουν στη σύμβαση αυτή.
- 5 Το προοίμιο της εν λόγω συμβάσεως επισημαίνει ότι η Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (στο εξής: UNHCR) έχει ως σκοπό να μεριμνά για την εφαρμογή των διεθνών συμβάσεων που εξασφαλίζουν την προστασία των προσφύγων και αναγνωρίζει ότι ο αποτελεσματικός συντονισμός για την επίλυση αυτού του προβλήματος θα εξαρτηθεί από τη συνεργασία μεταξύ των κρατών και της UNHCR.
- 6 Το άρθρο 35, παράγραφος 1, της εν λόγω συμβάσεως έχει ως ακολούθως:

«Αι Συμβαλλόμενοι Χώροι αναλαμβάνουν να συνεργάζονται μετά του Υπάτου Αρμοστού των Ηνωμένων Εθνών δια τους πρόσφυγας [δηλαδή την UNCHR], ή παντός ετέρου οργάνου των Ηνωμένων Εθνών όπερ τυχόν θα διεδέχετο τούτον εις την άσκησιν των λειτουργιών αυτού, και ειδικότερον θα διευκολύνουν το έργον αυτού της επιτηρήσεως της εφαρμογής των διατάξεων της παρούσης Συμβάσεως.»

Το δίκαιο της Ένωσης

Ο κανονισμός

7 Η αιτιολογική σκέψη 12 του κανονισμού 343/2003 διευκρινίζει ότι, όσον αφορά τη μεταχείριση των προσώπων τα οποία εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του εν λόγω κανονισμού, τα κράτη μέλη δεσμεύονται από υποχρεώσεις που απορρέουν από πράξεις του διεθνούς δικαίου στις οποίες είναι συμβαλλόμενα μέρη και οι οποίες απαγορεύουν τις διακρίσεις.

8 Το άρθρο 2 του κανονισμού προβλέπει, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, νοούνται ως:

[...]

γ) “Αίτηση ασύλου”: η αίτηση που υποβάλλεται από υπήκοο τρίτης χώρας και η οποία μπορεί να θεωρηθεί ως αίτηση διεθνούς προστασίας από κράτος μέλος, σύμφωνα με τη σύμβαση της Γενεύης. Κάθε αίτηση διεθνούς προστασίας λογίζεται ως αίτηση ασύλου, εκτός εάν ο υπήκοος τρίτης χώρας ζητεί ρητώς να του παρασχεθεί άλλη μορφή προστασίας που μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο χωριστής αίτησης·

[...]».

9 Οι παράγραφοι 1 και 2 του άρθρου 3 του κανονισμού έχουν ως εξής:

«1. Τα κράτη μέλη εξετάζουν κάθε αίτηση ασύλου που υποβάλλεται από υπήκοο τρίτης χώρας σε οποιοδήποτε από αυτά, είτε στα σύνορα είτε εντός του εδάφους του [ενδιαφερόμενου κράτους μέλους]. Η αίτηση εξετάζεται από ένα μόνο κράτος μέλος, το οποίο είναι το οριζόμενο ως υπεύθυνο σύμφωνα με τα κριτήρια που αναφέρονται στο κεφάλαιο III.

2. Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 1, κάθε κράτος μέλος δύναται να εξετάζει αίτηση ασύλου που έχει κατατεθεί από υπήκοο τρίτης χώρας, ακόμη και αν δεν είναι υπεύθυνο για την εξέταση δυνάμει των κριτηρίων που ορίζονται στον παρόντα κανονισμό. Στην περίπτωση αυτή, το εν λόγω κράτος μέλος καθίσταται το υπεύθυνο κράτος μέλος κατά την έννοια του παρόντος κανονισμού και αναλαμβάνει τις υποχρεώσεις που συνδέονται με αυτή την ευθύνη. [...]»

10 Για τον προσδιορισμό του «υπεύθυνου κράτους μέλους» κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού, τα άρθρα 6 έως 14 του κανονισμού αυτού, τα οποία περιλαμβάνονται στο κεφάλαιό του III, παραθέτουν έναν κατάλογο αντικειμενικών και ιεραρχημένων κριτηρίων.

11 Το άρθρο 15 του κανονισμού, το οποίο αποτελεί το μόνο άρθρο του κεφαλαίου του IV, με τίτλο «Ανθρωπιστική ρήτρα», ορίζει τα εξής:

«1. Κάθε κράτος μέλος δύναται, ακόμη και αν δεν είναι υπεύθυνο κατ' εφαρμογή των κριτηρίων του παρόντος κανονισμού, να επανενώνει μέλη οικογένειας καθώς και άλλους εξαρτώμενους συγγενείς για ανθρωπιστικούς λόγους, βάσει ιδίως οικογενειακών ή πολιτισμικών κριτηρίων. [...]

2. Σε περιπτώσεις κατά τις οποίες το ενδιαφερόμενο πρόσωπο εξαρτάται από τη βοήθεια του άλλου λόγω εγκυμοσύνης ή πρόσφατου τοκετού, σοβαρής ασθένειας, σοβαρής αναπηρίας ή μεγάλης ηλικίας, τα κράτη μέλη δύναται να τοποθετούν μαζί ή να επανενώνουν τον αιτούντα άσυλο με άλλο συγγενή που ευρίσκεται στο έδαφος ενός εκ των κρατών μελών, υπό την προϋπόθεση ότι οι οικογενειακοί δεσμοί υπήρχαν στη χώρα καταγωγής.

[...]»

- 12 Στο κεφάλαιο V του κανονισμού, που τιτλοφορείται «Αναδοχή και εκ νέου ανάληψη», περιλαμβάνεται, μεταξύ άλλων, το άρθρο 16 του κανονισμού, το οποίο ορίζει τα κατωτέρω στην παράγραφο 1:

«Το κράτος μέλος που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου δυνάμει του παρόντος κανονισμού υποχρεούται:

[...]

- γ) να αναλαμβάνει εκ νέου, υπό τους όρους που προβλέπονται στο άρθρο 20, αιτούντα άσυλο η αίτηση του οποίου τελεί υπό εξέταση και ο οποίος ευρίσκεται χωρίς να έχει λάβει άδεια στο έδαφος άλλου κράτους μέλους·

[...]».

- 13 Το άρθρο 20 του κανονισμού έχει ως εξής:

«1. Η εκ νέου ανάληψη αιτούντος άσυλο σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 5 και το άρθρο 16, παράγραφος 1 στοιχία γ', δ' και ε' πραγματοποιείται ως εξής:

[...]

- β) το κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα της εκ νέου ανάληψης του αιτούντος είναι υποχρεωμένο να προβαίνει στις απαραίτητες επαληθεύσεις και να απαντά στο αίτημα που του υποβλήθηκε το ταχύτερο δυνατόν και, εν πάση περιπτώσει, εντός προθεσμίας μικρότερης του ενός μηνός από την ημερομηνία παραλαβής του. Όταν το αίτημα βασίζεται σε στοιχεία λαμβανόμενα από το σύστημα Eurodac, η προθεσμία αυτή μειώνεται σε δύο εβδομάδες·

- γ) εάν το κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα δεν γνωστοποιήσει την απόφασή του εντός της προθεσμίας του ενός μηνός ή των δύο εβδομάδων που αναφέρεται στο στοιχείο β', θεωρείται ότι συμφώνησε να αναλάβει εκ νέου τον αιτούντα άσυλο·

[...]».

Ο οδηγία 2005/85/EK

- 14 Η αιτιολογική σκέψη 29 της οδηγίας 2005/85/EK του Συμβουλίου, της 1ης Δεκεμβρίου 2005, σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές για τις διαδικασίες με τις οποίες τα κράτη μέλη χορηγούν και ανακαλούν το καθεστώς του πρόσφυγα (ΕΕ L 326, σ. 13), διευκρινίζει ότι η εν λόγω οδηγία δεν αφορά διαδικασίες που διέπονται από τον κανονισμό.

- 15 Το άρθρο 8, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής προβλέπει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι αποφάσεις της αποφαινόμενης αρχής επί των αιτήσεων ασύλου να λαμβάνονται μετά τη δέουσα εξέταση. Για το σκοπό αυτό, τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε:

[...]

β) να λαμβάνονται συγκεκριμένες και ακριβείς πληροφορίες από διάφορες πηγές, όπως από την [UNHCR], ως προς τη γενική κατάσταση στις χώρες καταγωγής των αιτούντων άσυλο και, όπου χρειάζεται, στις χώρες μέσω των οποίων διήλθαν και να προβλέπεται ότι το προσωπικό που είναι υπεύθυνο για την εξέταση των αιτήσεων και τη λήψη των αποφάσεων έχει πρόσβαση στις εν λόγω πληροφορίες·

[...]».

16 Το άρθρο 21 της ίδιας οδηγίας, με τίτλο «ο ρόλος της [UNHCR]», ορίζει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη επιτρέπουν στην [UNHCR]:

[...]

γ) να παρουσιάζει τις απόψεις της ενώπιον των αρμόδιων αρχών, κατά την άσκηση των εποπτικών της δραστηριοτήτων βάσει του άρθρου 35 της σύμβασης της Γενεύης, σχετικά με τις ατομικές αιτήσεις ασύλου σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας.

[...]»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

17 Την 1η Ιουνίου 2010, ο Z. Halaf, ιρακινής ιθαγένειας, υπέβαλε στη Βουλγαρία αίτηση χορηγήσεως ασύλου.

18 Κατόπιν έρευνας στο σύστημα Eurodac, αποκαλύφθηκε ότι, στις 6 Αυγούστου 2008, ο ενδιαφερόμενος είχε υποβάλει ήδη αντίστοιχη αίτηση στην Ελλάδα, πράγμα που οδήγησε την DAB να ζητήσει από τις ελληνικές αρχές, στις 6 Ιουλίου 2010, να τον αναλάβουν εκ νέου κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 16, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού.

19 Δεδομένου ότι οι ελληνικές αρχές δεν απάντησαν στην εν λόγω αίτηση εντός της προθεσμίας των δύο εβδομάδων που προβλέπει το άρθρο 20, παράγραφος 1, στοιχείο β', δεύτερη περίοδος, του κανονισμού, η DAB θεώρησε, βάσει του άρθρου 20, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του ίδιου κανονισμού, ότι η Ελληνική Δημοκρατία είχε δεχτεί να αναλάβει εκ νέου τον Z. Halaf.

20 Κατά συνέπεια, η DAB, με απόφαση που εξέδωσε στις 21 Ιουλίου 2010, αρνήθηκε να κινήσει διαδικασία χορηγήσεως του καθεστώτος πρόσφυγα στον Z. Halaf και επέτρεψε τη μεταφορά του στην Ελλάδα.

21 Την 1η Δεκεμβρίου 2010, ο Z. Halaf άσκησε προσφυγή ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου ζητώντας να ακυρωθεί η απόφαση της DAB και να υποχρεωθεί η τελευταία να κινήσει διαδικασία χορηγήσεως του καθεστώτος πρόσφυγα. Προς στήριξη της προσφυγής του, ο προσφεύγων επικαλέστηκε, μεταξύ άλλων, το γεγονός ότι η UNHCR είχε απευθύνει έκκληση στις ευρωπαϊκές κυβερνήσεις να παύσουν να επαναπροωθούν τους αιτούντες άσυλο στην Ελλάδα.

22 Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται ως προς τη δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού υπό συνθήκες όπως αυτές της υπό κρίση υποθέσεως, λαμβανομένου υπόψη ότι, στην περίπτωση του Z. Halaf, καμία περίπτωση δεν δικαιολογεί την εφαρμογή του άρθρου 15 του κανονισμού.

23 Υπ' αυτές τις συνθήκες, το Administrativen sad Sofia-grad αποφάσισε, με απόφαση που εξέδωσε στις 12 Οκτωβρίου 2011, να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο έξι προδικαστικά ερωτήματα.

- 24 Με έγγραφο της 21ης Δεκεμβρίου 2011, η Γραμματεία του Δικαστηρίου διαβίβασε στο αιτούν δικαστήριο την απόφαση που εξέδωσε στις 21 Δεκεμβρίου 2011 στην υπόθεση C-411/10 και C-493/10, N. S. κ.λπ. (Συλλογή 2011, σ. I-13905), καλώντας το να της γνωστοποιήσει αν, υπό το πρίσμα της εν λόγω αποφάσεως, εμμένει επί της αιτήσεώς του.
- 25 Με απόφαση της 24ης Ιανουαρίου 2012, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 25 Ιανουαρίου 2012, το Administrativen sad Sofia-grad απέσυρε το πρώτο και το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, εμμένοντας μόνο στα ακόλουθα τέσσερα προδικαστικά ερωτήματα:
- «1) Έχει το άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού [...] την έννοια ότι παρέχει τη δυνατότητα σε κράτος μέλος να αναλάβει την ευθύνη για την εξέταση αιτήσεως ασύλου, όταν δεν συντρέχουν στο πρόσωπο του αιτούντος άσυλο περιστάσεις οι οποίες να δικαιολογούν την εφαρμογή της ανθρωπιστικής ρήτρας του άρθρου 15 του [...] κανονισμού, και όταν το υπεύθυνο δυνάμει του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού κράτος μέλος δεν έχει απαντήσει σε αίτημα περί εκ νέου αναλήψεως του αιτούντος άσυλο βάσει του άρθρου 20, παράγραφος 1, του κανονισμού [...], λαμβανομένου δε υπόψη ότι ο κανονισμός αυτός δεν περιλαμβάνει διατάξεις σχετικές με την τήρηση της αρχής της αλληλεγγύης του άρθρου 80 ΣΛΕΕ;
- 2) Ποιο είναι το περιεχόμενο του δικαιώματος ασύλου δυνάμει του άρθρου 18 του Χάρτη [...] σε συνδυασμό με το άρθρο 53 του Χάρτη καθώς και σε συνδυασμό με τον ορισμό του άρθρου 2, στοιχείο γ', και της αιτιολογικής σκέψεως [12] του κανονισμού [...];
- 3) Έχει το άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού [...], σε συνδυασμό με την προβλεπόμενη από το άρθρο 78, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ υποχρέωση τηρήσεως των συμβάσεων διεθνούς δικαίου στον τομέα του ασύλου, την έννοια ότι τα κράτη μέλη υποχρεούνται, στο πλαίσιο της διαδικασίας για τον προσδιορισμό του υπεύθυνου βάσει του κανονισμού [...] κράτους μέλους, να ζητούν γνωμοδότηση από την [UNCHR], όταν στον φάκελο [του] εν λόγω [οργανισμού] γίνεται μνεία πραγματικών περιστατικών και συμπερασμάτων δυνάμει των οποίων το υπεύθυνο βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού [...] κράτος μέλος παραβιάζει [...] διατάξεις [του δικαίου της Ένωσης] στον τομέα του ασύλου;
- [4)] Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο ανωτέρω [τρίτο] ερώτημα, [...] [η] μη λήψη γνωμοδοτήσεως από την [UNCHR] συνιστά παράβαση ουσιώδους τύπου της διαδικασίας για τον προσδιορισμό του υπεύθυνου δυνάμει του άρθρου 3 του κανονισμού [...] κράτους μέλους καθώς και προσβολή του δικαιώματος στη χρηστή διοίκηση και του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου βάσει των άρθρων 41 και 47 του Χάρτη [...], και δη [λαμβανόμενου επίσης υπόψη] του άρθρου 21 της οδηγίας 2005/85 [...], το οποίο προβλέπει το δικαίωμα [του] εν λόγω [οργανισμού] να παρουσιάζει τις απόψεις [του] κατά την εξέταση ατομικών αιτήσεων ασύλου;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του παραδεκτού

- 26 Η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, χωρίς να υποβάλει ρητώς ένσταση απαραδέκτου, υποστηρίζει ότι τα προδικαστικά ερωτήματα είναι θεωρητικής φύσεως.
- 27 Συγκεκριμένα, η εν λόγω κυβέρνηση θεωρεί ότι από την προπαρατεθείσα απόφαση N. S. κ.λπ. προκύπτει ότι η μεταφορά αιτούντος άσυλο στην Ελλάδα συνεπάγεται πραγματικό κίνδυνο παραβάσεως του άρθρου 4 του Χάρτη καθώς και ότι, κατά συνέπεια, οι αρμόδιες βουλγαρικές αρχές πρέπει πλέον να είναι σε θέση, στηριζόμενες στην απόφαση αυτή, να προσδιορίσουν το υπεύθυνο κράτος μέλος για την εξέταση της αιτήσεως χορηγήσεως ασύλου.

- 28 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, εναπόκειται αποκλειστικώς στο εθνικό δικαστήριο που έχει επιληφθεί της ένδικης διαφοράς και φέρει την ευθύνη της εκδοθησόμενης δικαστικής αποφάσεως να εκτιμήσει, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιομορφίες της υποθέσεως, τόσο την αναγκαιότητα μιας προδικαστικής αποφάσεως για την έκδοση της δικής του αποφάσεως όσο και το λυσιτελές των ερωτημάτων που υποβάλλει στο Δικαστήριο. Συνεπώς, εφόσον τα υποβληθέντα ερωτήματα αφορούν την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, το Δικαστήριο οφείλει, καταρχήν, να αποφανθεί (αποφάσεις της 10ης Μαρτίου 2009, C-169/07, Hartlauer, Συλλογή 2009, σ. I-1721, σκέψη 24, και της 19ης Ιουλίου 2012, C-470/11, Garkalns, σκέψη 17).
- 29 Επομένως, τα ερωτήματα που αφορούν την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης είναι κατά τεκμήριο λυσιτελή. Το Δικαστήριο μπορεί να μην αποφανθεί επί αιτήσεως για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως που υπέβαλε εθνικό δικαστήριο μόνον όταν προδήλως προκύπτει ότι η ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης που ζητεί το εθνικό δικαστήριο δεν έχει καμία σχέση με το υποστατό ή το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, όταν το πρόβλημα είναι υποθετικής φύσεως ή επίσης όταν το Δικαστήριο δεν διαθέτει τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που είναι αναγκαία προκειμένου να δώσει χρήσιμη απάντηση στα ερωτήματα που του υποβλήθηκαν (βλ. αποφάσεις της 1ης Ιουνίου 2010, C-570/07 έως C-571/07, Blanco Pérez και Chao Gómez, Συλλογή 2010, σ. I-4629, σκέψη 36, και της 5ης Ιουλίου 2012, C-509/10, Geistbeck, σκέψη 48).
- 30 Διαπιστώνεται όμως ότι τα ερωτήματα που υποβάλλει το αιτούν δικαστήριο αφορούν την ερμηνεία κανόνων του δικαίου της Ένωσης. Το γεγονός και μόνον ότι το Δικαστήριο ερμήνευσε ορισμένους από τους εν λόγω κανόνες με την προπαρατεθείσα απόφαση N.S. κ.λπ. δεν συνεπάγεται ότι τα υποβληθέντα ερωτήματα κατέστησαν υποθετικής ή θεωρητικής φύσεως.
- 31 Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν προκύπτει προδήλως ότι η ζητούμενη ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης δεν έχει καμία σχέση με το υποστατό ή το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης. Ως εκ τούτου, το επιχείρημα που προβάλλει η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου δεν αρκεί για να ανατρέψει το τεκμήριο λυσιτελείας που αναφέρεται στη σκέψη 29 της παρούσας αποφάσεως.
- 32 Συνεπώς, τα ερωτήματα που υποβάλλει το αιτούν δικαστήριο πρέπει να κριθούν παραδεκτά.

Επί του πρώτου ερωτήματος

- 33 Με το πρώτο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να διευκρινιστεί αν το άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού έχει την έννοια ότι επιτρέπει σε κράτος μέλος το οποίο δεν είναι το οριζόμενο ως υπεύθυνο δυνάμει των κριτηρίων του κεφαλαίου III του κανονισμού να εξετάζει αίτηση χορηγήσεως ασύλου όταν δεν συντρέχει καμία περίπτωση η οποία να καθιστά εφαρμοστέα την ανθρωπιστική ρήτρα του άρθρου 15 του ίδιου κανονισμού, εξυπακουομένου ότι το κράτος μέλος που ορίζεται ως υπεύθυνο βάσει των εν λόγω κριτηρίων δεν έχει απαντήσει σε αίτηση με την οποία του ζητείται να αναλάβει εκ νέου το ενδιαφερόμενο πρόσωπο που υπέβαλε την αίτηση χορηγήσεως ασύλου.
- 34 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού προβλέπει ότι η αίτηση ασύλου εξετάζεται από ένα μόνον κράτος μέλος, το οποίο είναι το οριζόμενο ως υπεύθυνο σύμφωνα με τα κριτήρια που αναφέρονται στο κεφάλαιο III του κανονισμού.
- 35 Εντούτοις, το άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού προβλέπει ρητώς ότι, κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 1 του εν λόγω άρθρου, κάθε κράτος μέλος δύναται να εξετάζει αίτηση ασύλου που έχει κατατεθεί από υπήκοο τρίτης χώρας, ακόμη και αν δεν είναι υπεύθυνο για την εξέταση δυνάμει των κριτηρίων που ορίζονται στον κανονισμό αυτό.
- 36 Επομένως, από το γράμμα του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού προκύπτει ότι η άσκηση της εξουσίας αυτής δεν υπόκειται σε καμία ιδιαίτερη προϋπόθεση.

- 37 Το ανωτέρω συμπέρασμα επιβεβαιώνεται, εξάλλου, από τις προπαρασκευαστικές εργασίες του κανονισμού. Συγκεκριμένα, η πρόταση της Επιτροπής που οδήγησε στην έκδοση του κανονισμού αυτού [COM(2001) 447 τελικό] διευκρινίζει ότι ο κανόνας του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού θεσπίστηκε προκειμένου να καταστήσει δυνατό σε κάθε κράτος μέλος να αποφασίζει κυριαρχικά, βάσει εκτιμήσεων πολιτικής, ανθρωπιστικής ή πρακτικής φύσεως, αν θα δεχτεί να εξετάσει αίτηση χορηγήσεως ασύλου ακόμα και αν δεν είναι υπεύθυνο να το πράξει κατ' εφαρμογή των κριτηρίων που προβλέπει ο κανονισμός.
- 38 Κατά συνέπεια, υπό το πρίσμα του εύρους της εξουσίας εκτιμήσεως που παρέχεται με τον τρόπο αυτό στα κράτη μέλη, το ζήτημα αν το κράτος μέλος που ορίζεται ως υπεύθυνο δυνάμει των κριτηρίων του κεφαλαίου III του κανονισμού έχει απαντήσει ή όχι σε αίτηση με την οποία του ζητείται να αναλάβει εκ νέου πρόσωπο αιτούν τη χορήγηση ασύλου δεν ασκεί επιρροή στη δυνατότητα άλλου κράτους μέλους να εξετάσει αίτηση χορηγήσεως ασύλου βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού.
- 39 Κατόπιν των προεκτεθέντων, η απάντηση που πρέπει να δοθεί στο πρώτο ερώτημα είναι ότι το άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού έχει την έννοια ότι επιτρέπει σε κράτος μέλος το οποίο δεν ορίζεται ως υπεύθυνο δυνάμει των κριτηρίων του κεφαλαίου III του κανονισμού να εξετάζει αίτηση χορηγήσεως ασύλου όταν δεν συντρέχει καμία περίπτωση η οποία να καθιστά εφαρμοστέα την ανθρωπιστική ρήτρα του άρθρου 15 του ίδιου κανονισμού. Η δυνατότητα αυτή δεν εξαρτάται από τον προϋπόθεση το κράτος μέλος που ορίζεται ως υπεύθυνο βάσει των εν λόγω κριτηρίων να μην έχει απαντήσει σε αίτηση με την οποία του ζητείται να αναλάβει εκ νέου το ενδιαφερόμενο πρόσωπο που υπέβαλε την αίτηση χορηγήσεως ασύλου.

Επί του δεύτερου ερωτήματος

- 40 Με το δεύτερο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να διευκρινιστεί το περιεχόμενο του δικαιώματος ασύλου όπως απορρέει από το άρθρο 18 του Χάρτη σε συνδυασμό με το άρθρο του 53 καθώς και με τον ορισμό που περιέχει το άρθρο 2, στοιχείο γ', αλλά και από την αιτιολογική σκέψη 12 του κανονισμού.
- 41 Από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως προκύπτει ότι το εν λόγω δεύτερο ερώτημα στηρίζεται στην υπόθεση ότι, στην περίπτωση που αποκλείεται η εφαρμογή της ανθρωπιστικής ρήτρας του άρθρου 15 του κανονισμού, τα κράτη μέλη δεν μπορούν να εξετάζουν αίτηση χορηγήσεως ασύλου βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού παρά μόνον υπό την προϋπόθεση ότι αποδεικνύεται ότι το κράτος μέλος που ορίζεται ως υπεύθυνο δυνάμει των κριτηρίων του κεφαλαίου III του κανονισμού προσβάλλει το δικαίωμα που κατοχυρώνει το άρθρο 18 του Χάρτη υπέρ των αιτούντων άσυλο.
- 42 Δεδομένου όμως ότι από την απάντηση που δόθηκε στο πρώτο ερώτημα καθίσταται σαφές ότι η άσκηση της εξουσίας την οποία αναγνωρίζει υπέρ των κρατών μελών το άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού δεν υπόκειται σε καμία ιδιαίτερη προϋπόθεση, παρέλκει η απάντηση στο δεύτερο ερώτημα.

Επί του τρίτου ερωτήματος

- 43 Με το τρίτο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να διευκρινιστεί αν το κράτος μέλος στο οποίο βρίσκεται ο αιτών άσυλο οφείλει, στο πλαίσιο της διαδικασίας προσδιορισμού του υπεύθυνου κράτους, να ζητήσει από την UNHCR να παρουσιάσει την άποψή της συναφώς, όταν από τα έγγραφα του εν λόγω οργανισμού προκύπτει ότι το κράτος μέλος που ορίζεται ως υπεύθυνο δυνάμει των κριτηρίων του κεφαλαίου III του κανονισμού παραβιάζει τους κανόνες του δικαίου της Ένωσης στον τομέα του ασύλου.

- 44 Προκαταρκτικώς υπενθυμίζεται ότι τα έγγραφα που εκδίδει η UNHCR συνιστούν ορισμένα από τα μέσα που μπορούν να καταστήσουν εφικτή στα κράτη μέλη την αξιολόγηση της λειτουργίας του συστήματος ασύλου στο κράτος μέλος που ορίζεται ως υπεύθυνο δυνάμει των κριτηρίων του κεφαλαίου III του κανονισμού και, συνακόλουθα, την εκτίμηση των κινδύνων που ενδέχεται να διατρέξει ο αιτών άσυλο σε περίπτωση μεταφοράς του στο εν λόγω κράτος μέλος (βλ., συναφώς, προπαρατεθείσα απόφαση N. S. κ.λπ., σκέψεις 90 και 91). Στο πλαίσιο της εκτιμήσεως αυτής, τα έγγραφα αυτά αποκτούν ιδιαίτερη σημασία υπό το πρίσμα της αποστολής που έχει αναθέσει στην UNHCR η σύμβαση της Γενεύης, η τήρηση της οποίας πρέπει να εξασφαλίζεται κατά την ερμηνεία των κανόνων του δικαίου της Ένωσης που διέπουν το άσυλο (βλ., συναφώς, προπαρατεθείσα απόφαση N. S. κ.λπ., σκέψη 75, καθώς και απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 2012, C-364/11, Abed El Kareem El Kott κ.λπ., σκέψη 43).
- 45 Εντούτοις, μολονότι τα άρθρα 8, παράγραφος 2, στοιχείο β', και 21 της οδηγίας 2005/85 προβλέπουν διάφορες μορφές συνεργασίας μεταξύ της UNHCR και των κρατών μελών όταν τα τελευταία εξετάζουν αίτηση χορηγήσεως ασύλου, υπενθυμίζεται ότι, όπως διευκρινίζει η αιτιολογική σκέψη 29 της οδηγίας 2005/85, τα άρθρα αυτά δεν έχουν εφαρμογή στο πλαίσιο της διαδικασίας που θεσπίζει ο κανονισμός για τον προσδιορισμό του υπεύθυνου κράτους μέλους.
- 46 Συναφώς, διευκρινίζεται ότι τίποτα δεν εμποδίζει ένα κράτος μέλος να ζητήσει από την UNHCR να παρουσιάσει την άποψή της εφόσον το κρίνει σκόπιμο, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις όπως η επίμαχη της κύριας δίκης.
- 47 Κατόπιν των προεκτεθέντων, η απάντηση που πρέπει να δοθεί στο τρίτο ερώτημα είναι ότι το κράτος μέλος στο οποίο βρίσκεται ο αιτών άσυλο δεν υποχρεούται, στο πλαίσιο της διαδικασίας προσδιορισμού του υπεύθυνου κράτους, να ζητήσει από την UNHCR να παρουσιάσει την άποψή της συναφώς, όταν από τα έγγραφα του εν λόγω οργανισμού προκύπτει ότι το κράτος μέλος που ορίζεται ως υπεύθυνο δυνάμει των κριτηρίων του κεφαλαίου III του κανονισμού παραβιάζει τους κανόνες του δικαίου της Ένωσης στον τομέα του ασύλου.

Επί του τέταρτου ερωτήματος

- 48 Λαμβανομένης υπόψη της απαντήσεως που δόθηκε στο τρίτο ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στο τέταρτο ερώτημα.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 49 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΚ) 343/2003 του Συμβουλίου, της 18ης Φεβρουαρίου 2003, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας, έχει την έννοια ότι επιτρέπει σε κράτος μέλος το οποίο δεν ορίζεται ως υπεύθυνο δυνάμει των κριτηρίων του κεφαλαίου III του κανονισμού αυτού να εξετάζει αίτηση χορηγήσεως ασύλου όταν δεν συντρέχει καμία περίπτωση η οποία να καθιστά εφαρμοστέα την ανθρωπιστική ρήτρα του άρθρου 15 του ίδιου κανονισμού. Η δυνατότητα αυτή δεν εξαρτάται από τον προϋπόθεση το κράτος μέλος

που ορίζεται ως υπεύθυνο βάσει των εν λόγω κριτηρίων να μην έχει απαντήσει σε αίτηση με την οποία του ζητείται να αναλάβει εκ νέου το ενδιαφερόμενο πρόσωπο που υπέβαλε την αίτηση χορηγήσεως ασύλου.

- 2) Το κράτος μέλος στο οποίο βρίσκεται ο αιτών άσυλο δεν υποχρεούται, στο πλαίσιο της διαδικασίας προσδιορισμού του υπεύθυνου κράτους, να ζητήσει από την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες να παρουσιάσει την άποψή της συναφώς, όταν από τα έγγραφα του εν λόγω οργανισμού προκύπτει ότι το κράτος μέλος που ορίζεται ως υπεύθυνο δυνάμει των κριτηρίων του κεφαλαίου III του κανονισμού 343/2003 παραβιάζει τους κανόνες του δικαίου της Ένωσης στον τομέα του ασύλου.

(υπογραφές)